Dr Maja Grabkowska
Uniwersytet Gdański, Instytut Geografii, Katedra Geografii Ekonomicznej
geomg@ug.edu.pl

Dr Tomasz Tobis
Uniwersytet Gdański, Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa, Zakład Socjologii Stosowanej
soctt@ug.edu.pl

NOWY PORT - SPOŁECZNA TOŻSAMOŚĆ DZIELNICY I UCZESTNICTWO MIESZKAŃCÓW W KULTURZE

Gdańsk 2015

Spis treści

	Strona
Wprowadzenie……..	3
Subiektywne poczucie więzi z dzielnicą zamieszkania – Nowym Portem……	7
Czynniki atrakcyjności dzielnicy w ocenia badanych..…….	11
Hierarchia potrzeb związanych z zamieszkiwaną przestrzenią ……...	14
Uczestnictwo w kulturze i jego uwarunkowania ……..	16
Wnioski……	20
Bibliografia…….	22
Kwestionariusz ankiety……..	23

Wprowadzenie

Nowy Port to dzielnica Gdańska znajdująca się w nadmorskiej części miasta i ograniczona od północnego zachodu wodami Zatoki Gdańskiej, od północy i wschodu korytem Kanału Portowego i Martwej Wisły, od południa sąsiadująca z Letnicą, a od południowego zachodu z Brzeźnem (ryc.1). Obecnie obszar ten ma charakter mieszkaniowy i portowy, w przeszłości pełnił on również funkcję przemysłową.

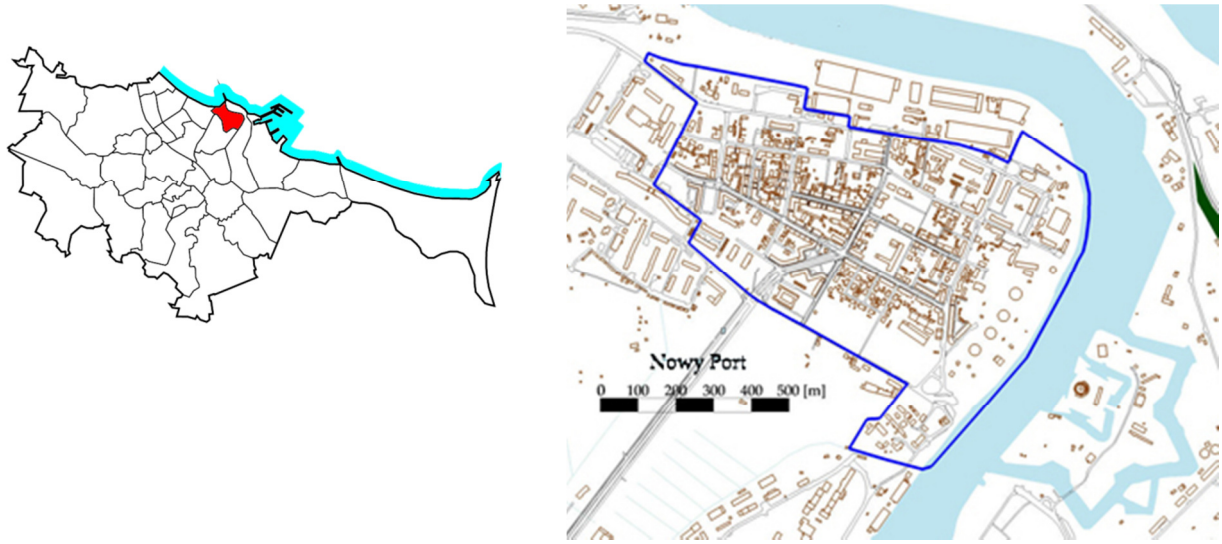

Ryc. 1. Położenie Nowego Portu i granice obszaru rewitalizacji
Źródło: Program rewitalizacji... 2004: 231

Początki Nowego Portu sięgają XVIII wieku. Ówczesna nazwa rozwijającej się w tym miejscu osady rybackiej, Neufahrwasser (dosł. z niem. „nowy tor wodny”), pochodzi od określenia dzisiejszego Kanału Portowego. Pod zaborem pruskim rozwijały się tu funkcje portowe i przemysłowe, stanowiąc konkurencję dla gdańskiego „starego” portu nad Motławą. Ostatecznie obszar włączono w granice administracyjne miasta w 1817 roku.

Do wybuchu II wojny światowej liczba ludności sukcesywnie wzrastała, ze szczególnym natężeniem przypadającym na pierwszą dekadę XX wieku - w miejsce parterowych domków rybackich pojawiały się kamienice, z których wiele zostało wyposażonych w wartościowe detale architektoniczne. Po roku 1945 ze względu na relatywnie niski stopień zniszczeń wojennych w nowoporckich mieszkaniach opuszczonych przez ewakuowana ludność

niemiecką osiedlali się Polacy, głównie z obszaru Kresów Wschodnich. Lata 60. i 70. ubiegłego stulecia były dla dzielnicy okresem wysokich nakładów inwestycyjnych, powstały wówczas między innymi takie obiekty jak monumentalny budynek Morskiego Domu Kultury mieszczący salę kinową oraz Zespół Szkół Morskich, a także falowiec i wieżowce z wielkiej płyty zlokalizowane w jej zachodniej części.

Od lat 80. XX wieku, wraz z deindustrializacją i ogólnokrajowym kryzysem społeczno-gospodarczym, zaczął się czas dekoniunktury Nowego Portu. Niekorzystne tendencje demograficzne, społeczne i ekonomiczne utrzymują się do dziś. Liczba ludności dzielnicy w ciągu ostatniego dziesięciolecia zmalała o 6 procent, osiągając w 2014 roku wielkość 10,2 tys. osób. Spadek populacji wynikał z odpływu migracyjnego oraz niskiego przyrostu naturalnego, a pośrednio, z niekorzystnej struktury wieku mieszkańców. Proporcje grup wiekowych w całej populacji Nowego Portu według danych za 2014 rok kształtowały się podobnie jak wartości średnie obliczone dla całego miasta (tabl. 1). Dzieci i młodzież, tzw. osoby w wieku przedprodukcyjnym, stanowiły zaledwie 15 procent nowoporcian, czyli niemal połowę liczby osób u progu wieku emerytalnego i starszych. Jest to sytuacja typowa dla społeczeństw starzejących się.

Tabl. 1. Struktura wieku mieszkańców Nowego Portu i Gdańska w 2014 roku

Wiek	Nowy Port	Gdańsk
	(%)	
0-17	15,1	15,8
18-29	13,9	13,8
30-59	42,9	42,5
60 i powyżej	28,1	27,9
OGÓŁEM	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Otwarte Dane 2015

Inne problemy występujące w Nowym Porcie to relatywnie wysoki poziom bezrobocia oraz wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Między innymi z tych powodów większą część obszaru dzielnicy przeznaczono do rewitalizacji (ryc. 1). W 2013 roku zakończył się pierwszy etap działań rewitalizacyjnych, w*spółfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,* w ramach którego, między innymi, w zrewaloryzowanym budynku dawnej łaźni miejskiej uruchomiono w 2012 roku Centrum

Sztuki Współczesnej Łaźnia 2 - Centrum Edukacji Artystycznej. Jego misją, podobnie jak w przypadku bliźniaczego ośrodka uruchomionego wcześniej w Nowym Porcie, ustanowiono „ważne funkcje artystyczne i kulturotwórcze w skali całego kraju oraz rewitalizacyjne i edukacyjne w przestrzeni zaniedbanych dzielnic Gdańska" (Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia 2015).

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie poziomu uczestnictwa mieszkańców Nowego Portu w dzielnicowych wydarzeniach kulturalnych, jego uwarunkowań oraz zarejestrowanie postulatów dotyczących informowania o tychże wydarzeniach. Zostało ono sporządzone na podstawie wyników badania ankietowego przeprowadzonego w Nowym Porcie w czerwcu 2015 roku. Ankietę wypełniło 96 mieszkańców i 104 mieszkanki dzielnicy, wśród których przeważały osoby w wieku średnim, z wykształceniem najczęściej średnim, zasadniczym zawodowym lub wyższym[1]. Ponad połowa respondentów osiągała w swoim gospodarstwie domowym dochód z pracy stałej, a u co czwartego co najmniej jeden z domowników pobierał rentę lub emeryturę (ryc. 2).

Kwestionariusz ankiety zawierał 41 pytań obejmujących 4 grup tematycznych (zał. 1). Zdecydowaną większość stanowiły pytania zamknięte, z ograniczoną liczbą możliwych odpowiedzi, w kilku przypadkach badani mieli możliwość udzielić swobodnej wypowiedzi. W dalszych częściach opracowania omówione są wyniki analizy zebranych danych według kolejnych zagadnień poruszonych w ankiecie: subiektywnego poczucia więzi z dzielnicą zamieszkania, czynników atrakcyjności dzielnicy, hierarchii potrzeb związanych z zamieszkiwaną przestrzenią oraz uczestnictwa w kulturze i jego uwarunkowań.

1 Udziały poszczególnych grup wiekowych w populacji dorosłych nowoporcian i nowoporcianek według danych za rok 2014 nieco różnią się od udziałów w próbie: osoby poniżej 30. roku życia stanowiły wówczas 16,3% ogółu, osoby w przedziale wiekowym 30-59 lat - 50,5%, a osoby sześćdziesięcioletnie i starsze - 33,1% (Otwarte Dane 2015). Tę nadreprezentację osób w wieku średnim kosztem osób starszych należy mieć na uwadze, dokonując interpretacji wyników przeprowadzonych badań.

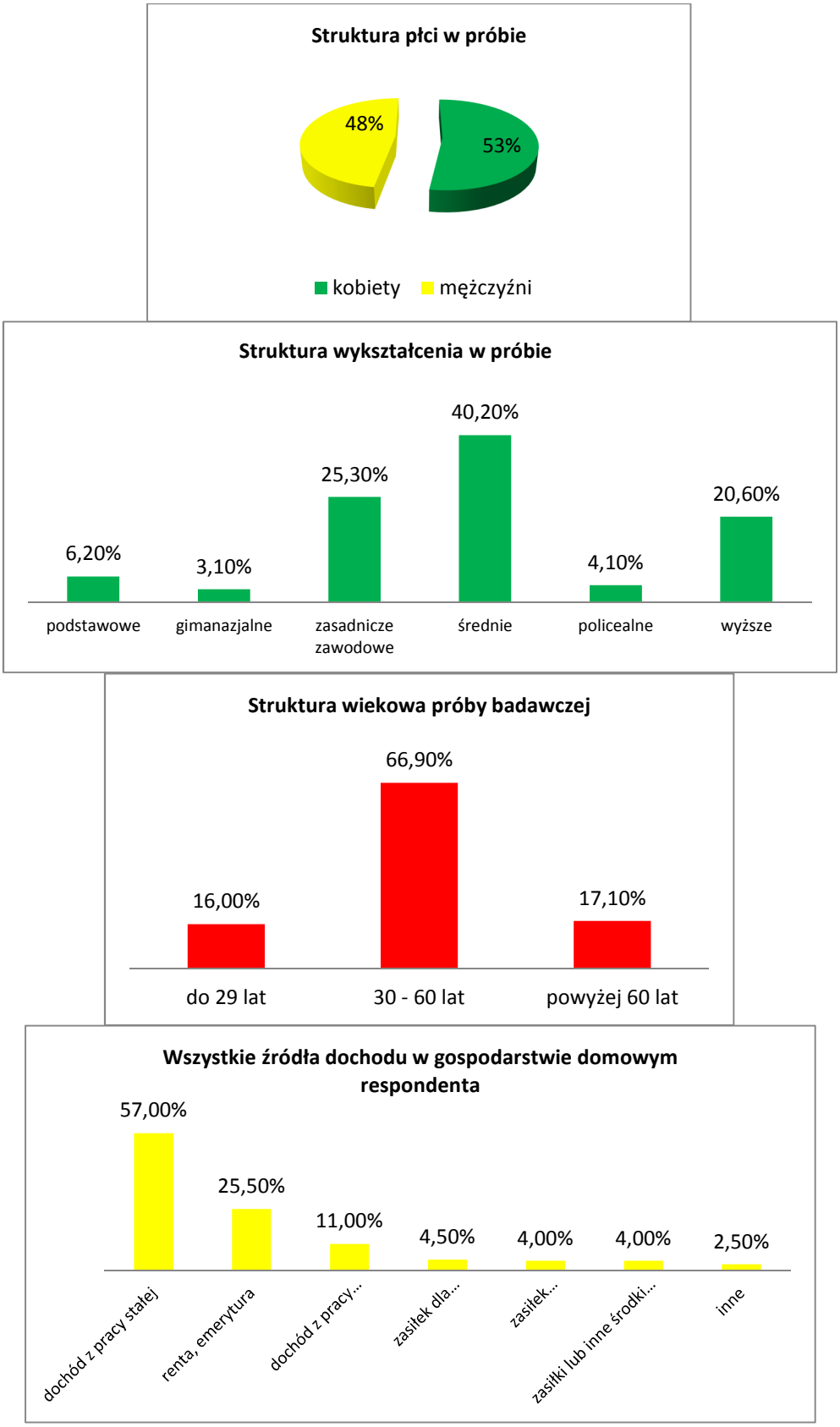

Ryc. 2. Charakterystyka próby badawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Subiektywne poczucie więzi z dzielnicą zamieszkania – Nowym Portem

Z badań wynika, że respondenci są mocno zaangażowani w swoją dzielnicę. Związek emocjonalny z Nowym Portem potwierdziło niemal 90 procent badanych, przy czym aż u połowy deklaracja ta jest stanowcza (ryc. 3). Zaledwie kilka osób uczestniczących w badaniu w ogóle nie utożsamia się ze stwierdzeniem „Nowy Port to moja dzielnica", a więc wykazuje obojętność lub wręcz niechęć w stosunku do swojego miejsca zamieszkania.

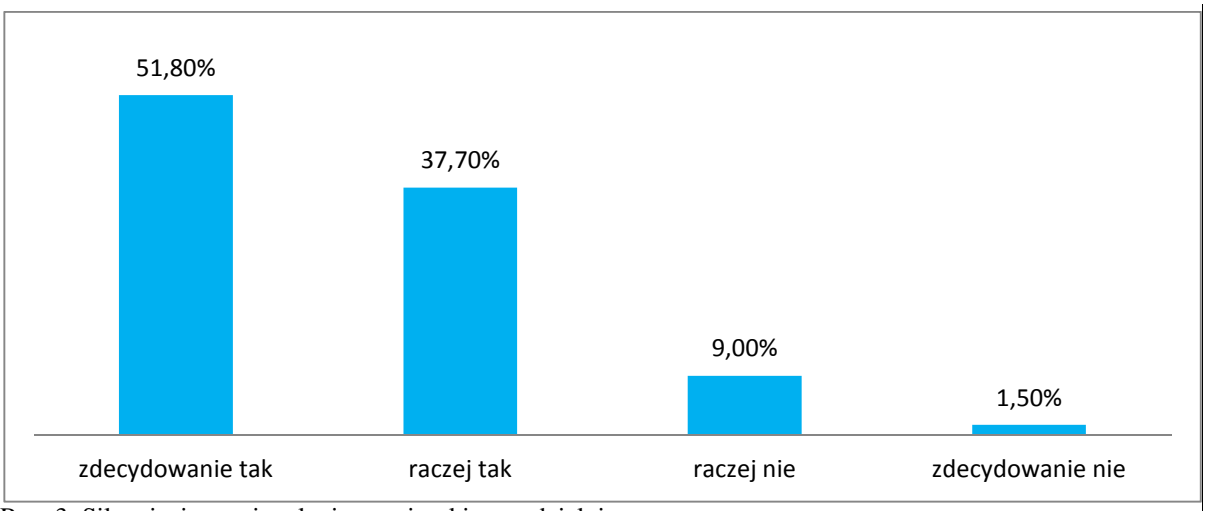

Ryc. 3. Siła więzi emocjonalnej z zamieszkiwaną dzielnicą

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Odpowiedzi na pytanie o poziom zadowolenia z zamieszkiwania w dzielnicy były nieco mniej jednoznaczne. Satysfakcję z tego powodu wyraziło około 80 procent respondentów, ale już co piąta badana osoba miała w tej kwestii wątpliwości (ryc.4).

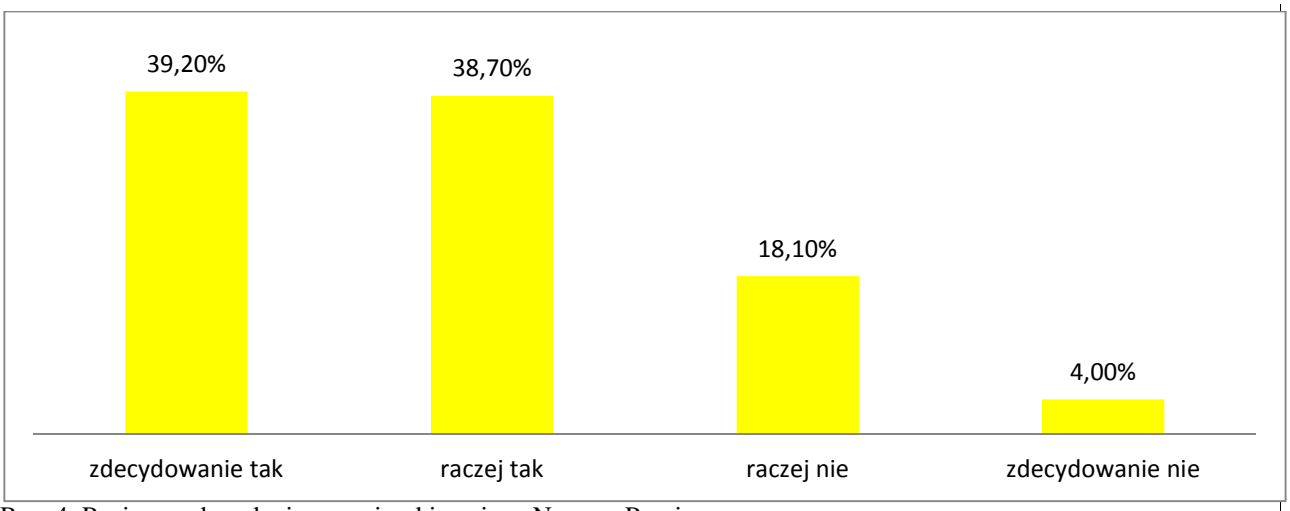

Ryc. 4. Poziom zadowolenia z zamieszkiwania w Nowym Porcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Z kolei w sytuacji ponownego wyboru miejsca zamieszkania tylko niecałe 2/3 badanych

zdecydowałoby się pozostać w Nowym Porcie (ryc. 5). Można zatem wnioskować, że życie w tej części Gdańska, szczególnie w wymiarze praktycznym, ma pewne mankamenty, które pomimo silnego przywiązania respondentów do dzielnicy, mogą skłaniać ich ku myśli o przeprowadzce.

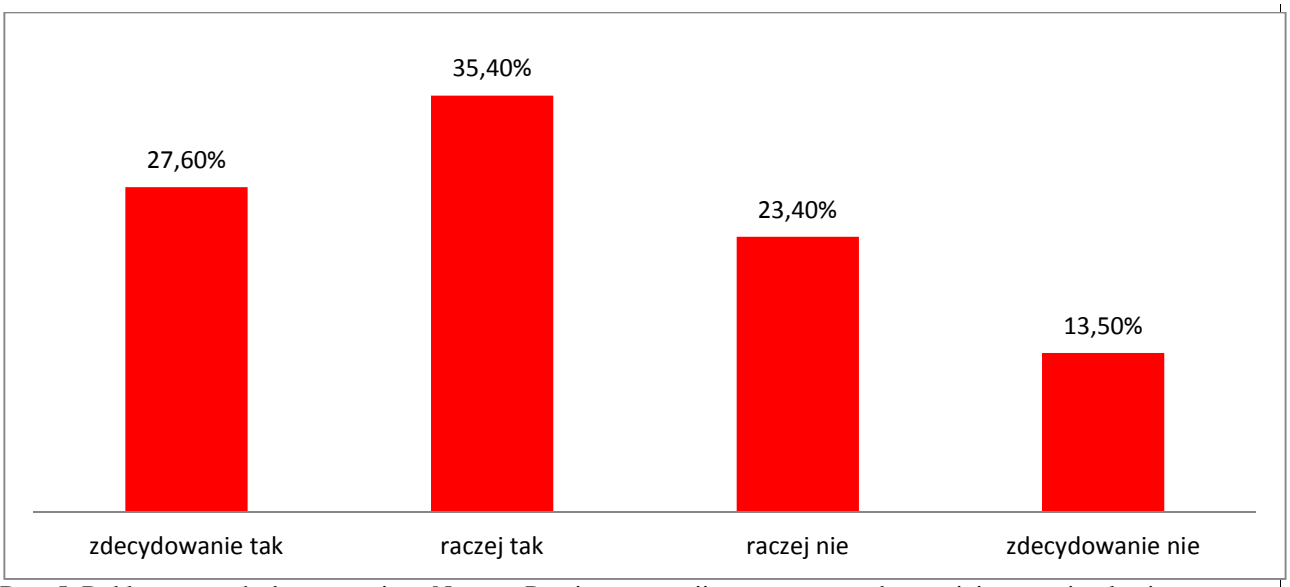

Ryc. 5. Deklarowana chęć pozostania w Nowym Porcie w sytuacji ponownego wyboru miejsca zamieszkania
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Należy przy tym podkreślić, iż prawie połowa respondentów mieszka w dzielnicy od urodzenia, co świadczy o znacznej zasiedziałości badanych. Biorąc pod uwagę wiek badanych, wśród „rdzennych" nowoporcian i nowoporcianek można odnotować zasadniczo równomierny rozkład z niewielką przewagę osób najmłodszych, zwłaszcza wobec seniorów (ryc. 6). Wynik ten odbiega od powszechnej opinii o Nowy Porcie jako dzielnicy zamieszkałej głównie przez osoby, które osiedliły się tu tuż po zakończeniu II wojny światowej i nigdy nie zmieniła miejsca zamieszkania. Być może część z nich wyprowadziła się, ale bardziej prawdopodobny zdaje się efekt wymiany pokoleniowej.

Wyniki badania wykazały ponadto, że autochtoni są emocjonalnie związani z dzielnicą w większym stopniu niż mieszkańcy napływowi, a także demonstrują wyższy poziom zadowolenia z zamieszkiwania w niej.

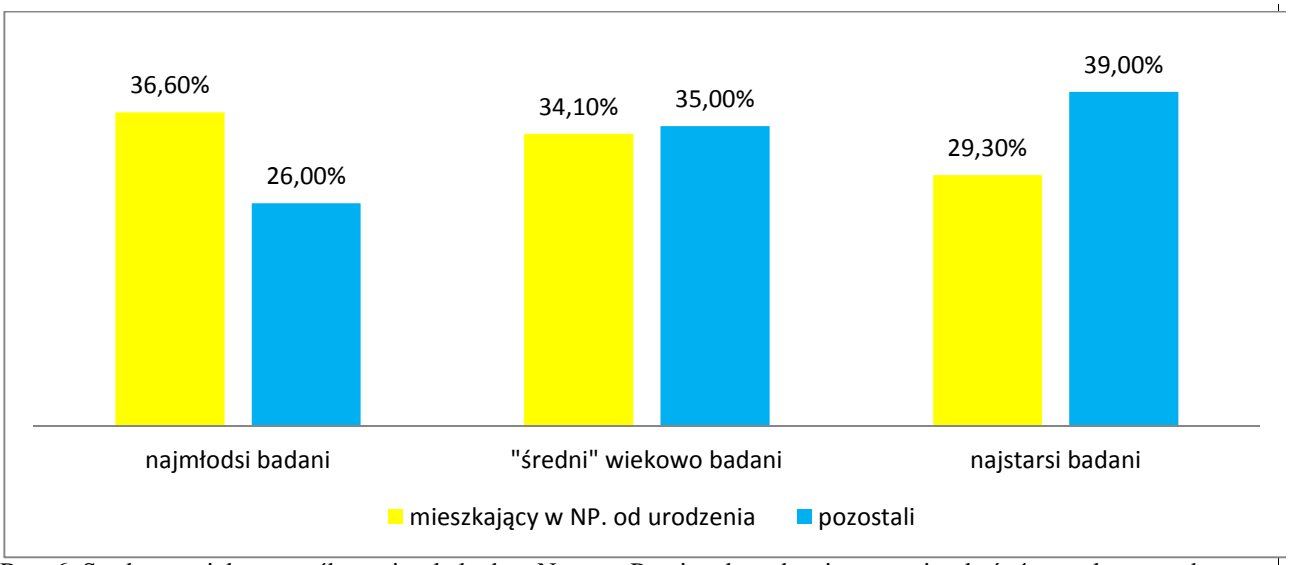

Ryc. 6. Struktura wiekowa osób zamieszkałych w Nowym Porcie od urodzenia oraz mieszkańców napływowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Ogólnie pozytywna ocena Nowego Portu wystawiona przez respondentów kontrastuje natomiast z podzielaną przez nich dość powszechnie opinią o jego negatywnym wizerunku na zewnątrz (ryc. 7).

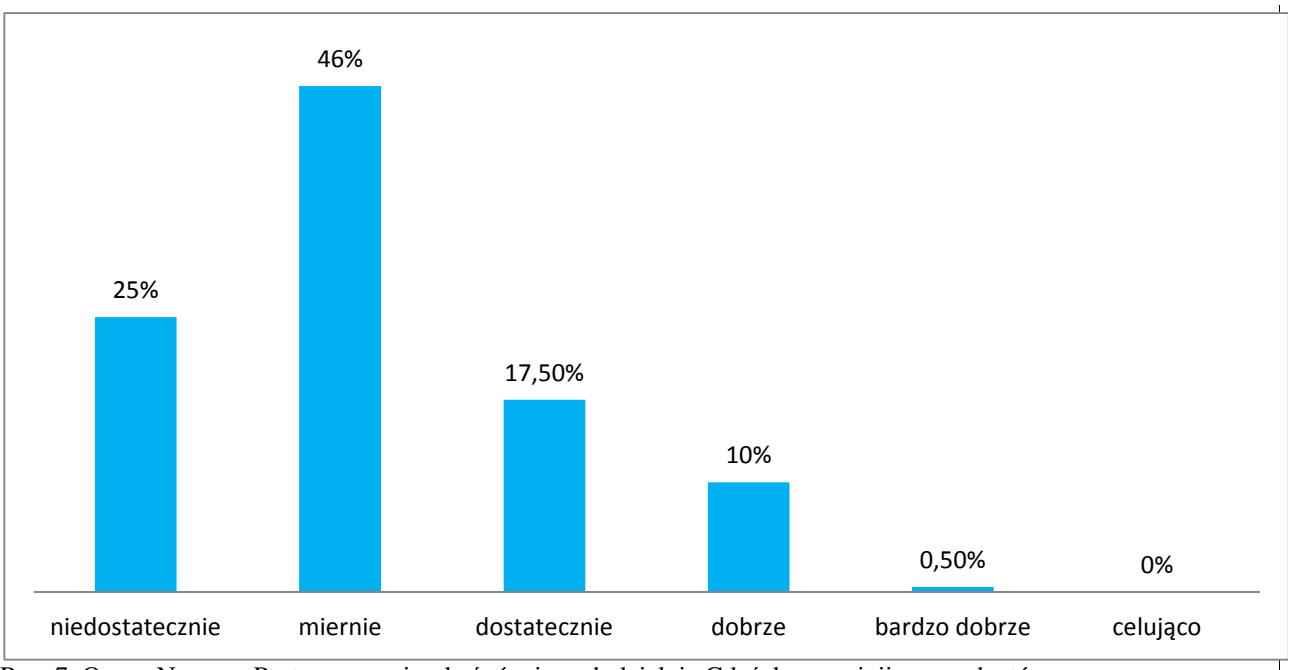

Ryc. 7. Ocena Nowego Portu przez mieszkańców innych dzielnic Gdańska w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wyobrażenie dzielnicy jako zaniedbanej i niebezpiecznej, utrwalone w latach 70. XX wieku, ma związek z portowym charakterem tego kwartału. W przeszłości funkcjonowały tu wątpliwej sławy lokale gastronomiczne i rozrywkowe, z których korzystali zwłaszcza

odwiedzający Gdańsk marynarze z całego świata. Obecnie, mimo, że wskaźniki przestępczości uległy w ostatnich latach wyraźnej poprawie, peryferyjne położenie Nowego Portu nadal sprzyja jego postrzeganiu jako miejsca nieprzyjaznego i nie wartego odwiedzin[2]. Mieszkańcy zdają się być świadomi trwałości tego stereotypu.

2 Przykładowo, w badaniu przeprowadzonym w latach 1997-1998 Nowy Port zajął przedostatnie miejsce w rankingu atrakcyjności dzielnic Gdańska (Załęcki 2003: 138).

Czynniki atrakcyjności dzielnicy w ocenie badanych

Kolejnym zadaniem respondentów było wskazanie miejsc w Nowym Porcie szczególnie cennych ze względu na ich znaczenie dla lokalnego dziedzictwa kulturowego i/lub potencjał turystyczny. Mimo, iż było to jedno z pytań otwartych, aż połowa badanych wymieniła w tej grupie zabytkową latarnię morską, od 2004 roku wyremontowaną i udostępnianą zwiedzającym przez prywatnego właściciela (ryc. 8). Kolejną pozycję w rankingu zajął historyczny półwysep Westerplatte, gdzie rozpoczęła się II wojna światowa. Należy jednak mieć na uwadze, że Westerplatte położone jest po wschodniej stronie Martwej Wisły, a więc poza granicami Nowego Portu, choć w jego bliskim sąsiedztwie, podobnie jak następna z propozycji – zbudowana na przełomie XVI i XVII wieku Twierdza Wisłoujście.

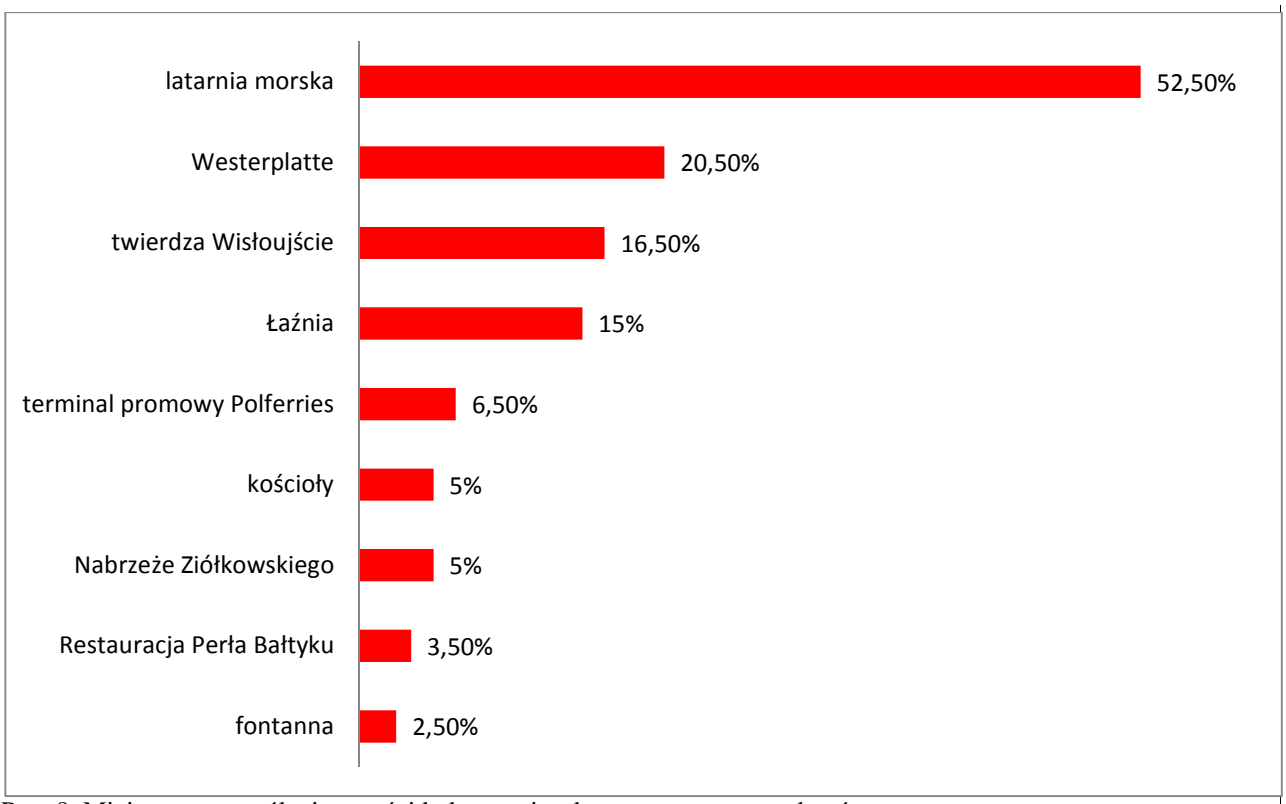

Ryc. 8. Miejsca o szczególnej wartości kulturowej wskazane przez respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Czwartą lokatę pod względem liczby uzyskanych głosów zdobył budynek dawnej łaźni miejskiej, mieszczący Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia 2. Każda z pozostałych propozycji uzyskała mniej niż 10 procent wskazań, przy czym zwraca uwagę, że z wyjątkiem kościołów, żaden z obiektów nie ma wartości zabytkowej. Nieczynny już terminal promowy

Polferries choć zasłużył się dla historii dzielnicy, nie ma żadnych walorów architektonicznych, co pozwala przypuszczać, iż znalazł się na liście z powodów sentymentalnych, podobnie jak restauracja Perła Bałtyku, funkcjonująca od kilku lat w dawnym sklepie mięsnym przy ulicy Oliwskiej. Z kolei takie miejsca jak pochodząca z 1899 roku zajezdnia tramwajowa czy budynki XIX-wiecznych koszarów w ogóle nie znalazły się na liście, w przeciwieństwie do najnowszych inwestycji miejskich, czyli bulwaru zwanego Nabrzeżem Ziółkowskiego oraz fontanny na nowo zagospodarowanym Placu księdza Jana Gustkowicza.

Respondenci odnotowują też inne zalety Nowego Portu decydujące o jego atrakcyjności. Wśród nich najwyżej plasuje się bliskość morza oraz spokojny charakter dzielnicy. Poza tym badani wymienili urokliwy charakter okolicy, korzystne usytuowanie pod względem komunikacyjnym, a także niskie ceny wynajmu mieszkań, wynikające, między innymi, z niepopularności nowoporckich adresów na gdańskim rynku nieruchomości (ryc. 9).

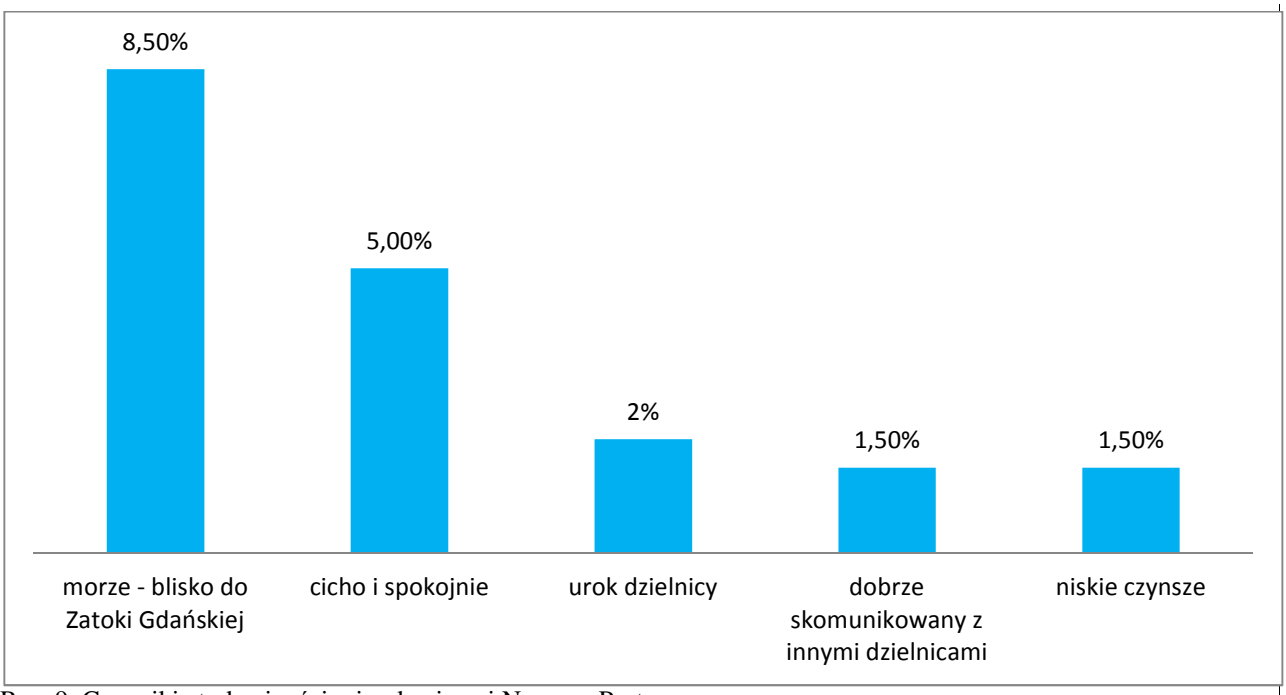

Ryc. 9. Czynniki atrakcyjności mieszkaniowej Nowego Portu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Na przekór niezbyt dobrej reputacji dzielnicy znajdują się osoby, które dostrzegają jej atuty i wybierają ją na miejsce zamieszkania. Wyniki badań przeprowadzonych w 2007 i 2008 roku wykazały, iż mimo postępującego wyludniania się Nowego Portu obserwuje się też tendencję przeciwstawną, czyli napływ nowych mieszkańców doceniających dogodną lokalizację, konkurencyjne ceny mieszkań i walory przedwojennej architektury (Grabkowska 2012).

Osoby te są zauważają niedogodności cechujące tę, a zwłaszcza wieloletniego zaniedbania zabudowy mieszkaniowej i infrastruktury technicznej, a jednak świadomie decydują się na przeprowadzkę i są z tego wyboru zadowolone. Sprzyja temu dość otwarta postawa nowoporcian wobec przybyszów – aż czterech na pięciu respondentów ma do nich stosunek pozytywny (ryc. 10).

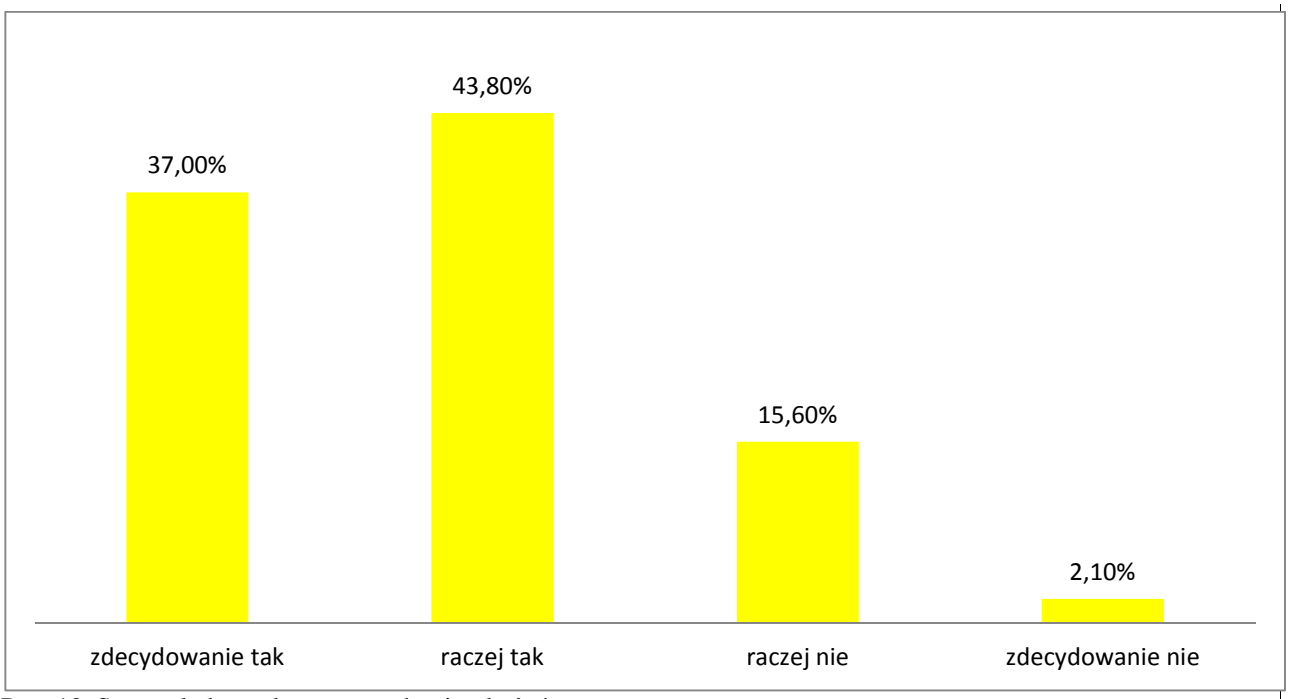

Ryc. 10. Stosunek do napływu nowych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W ostatnich latach Nowy Port zaczął przyciągać również deweloperów, dotąd nie interesujących się tą częścią miasta. W latach 2007-2009 na zapleczu osiedla budynków z wielkiej płyty przy ul. Wyzwolenia powstały luksusowe Kamienice Magellana. W materiałach reklamowych okolicę opisywano jako „jedną z najbardziej niedocenianych dzielnic w Gdańsku", choć jednocześnie zapewniano, że „zamknięty, ogrodzony teren, brama na pilota, okucia antywłamaniowe okien mieszkań na parterach, gwarantują wysoki standard bezpieczeństwa mieszkańców" (Opis inwestycji 23-11-2015).

Hierarchia potrzeb związanych z zamieszkiwaną przestrzenią

Lista życzeń respondentów poproszonych o wskazanie koniecznych inwestycji na terenie Nowego Portu jest długa. Najwięcej osób uważa, że potrzebne są działania modernizacyjne i remontowe służące poprawie estetyki i stanu technicznego istniejącej zabudowy mieszkaniowej (ryc. 11).

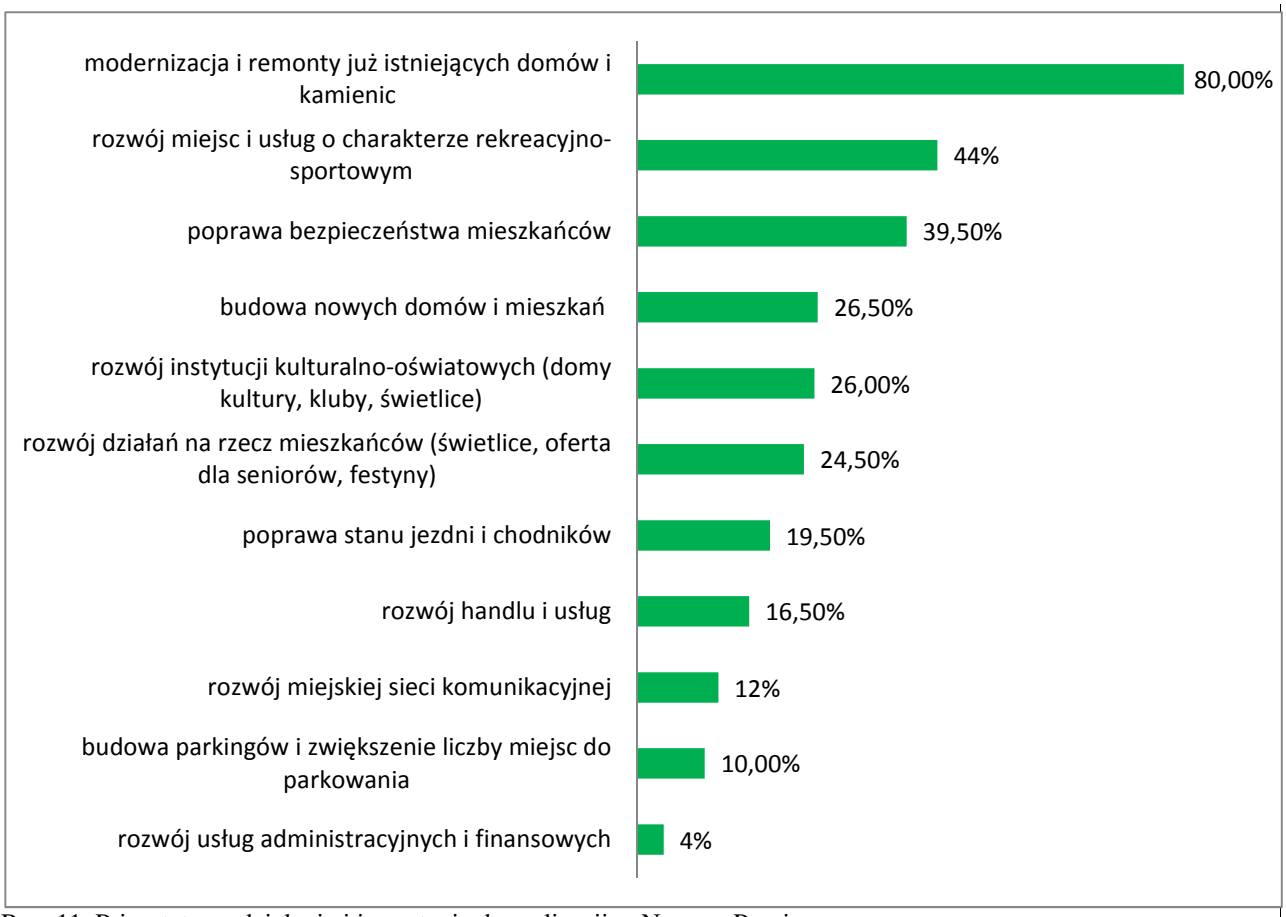

Ryc. 11. Priorytetowe działania i inwestycje do realizacji w Nowym Porcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wielu badanym doskwiera brak miejsc i usług przeznaczonych do sportu i rekreacji, dla nieco mniejszej grupy istotna jest kwestia poprawy bezpieczeństwa mieszkańców. Co czwarta osoba wnosiła o nowe inwestycje mieszkaniowe oraz dalszy rozwój funkcji kulturalnej i oświatowej, a także działania służące aktywizacji i integracji lokalnej społeczności. Z rozkładu odpowiedzi wynika, że katalog potrzeb jest bardzo rozbudowany, a oczekiwania społeczne wysokie. Część z postulowanych zmian mieści się w zakresie planowanych

przedsięwzięć w ramach kolejnego etapu rewitalizacji, lecz na ich realizację przyjdzie mieszkańcom poczekać kilka lub nawet kilkanaście lat.

Uczestnictwo w kulturze i jego uwarunkowania

Badani wykazali się całkiem dobrą znajomością oferty kulturalnej dostępnej w Nowym Porcie, co jednak nie przekłada się na wysoki poziom uczestnictwa (ryc. 12). O ile w ciągu ostatnich dwóch lat o większości instytucji i wydarzeń artystyczno-kulturalnych słyszał co najmniej co drugi badany, to korzystało z nich zaledwie od 5 do 38 procent respondentów.

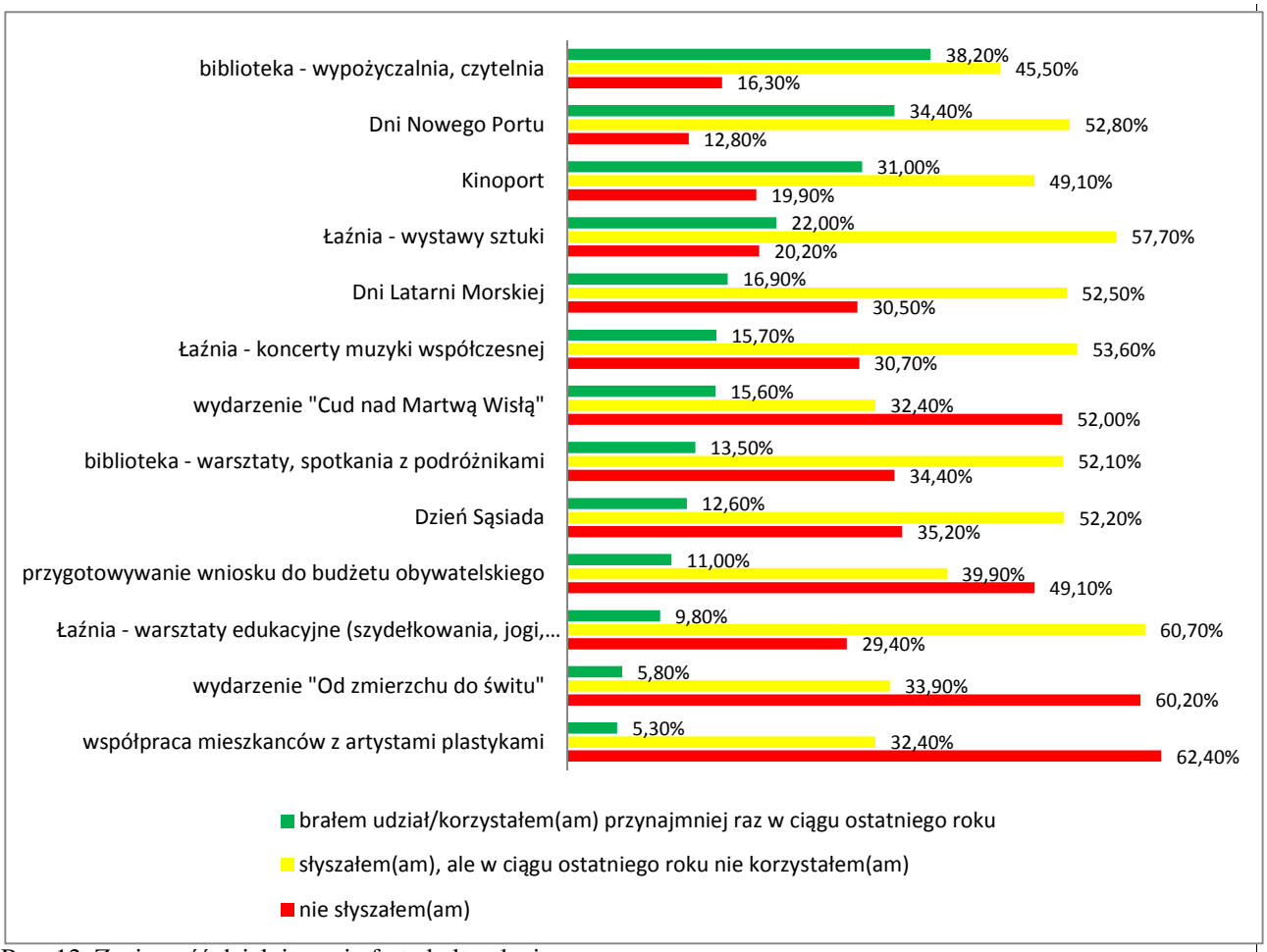

Ryc. 12. Znajomość dzielnicowej oferty kulturalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W zestawieniu dominują propozycje przygotowane przez Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia 2. Największą popularnością cieszyła się funkcjonująca przy niej biblioteka. Obejmuje ona zarówno czytelnię jaki i wypożyczalnię i mimo niewielkich rozmiarów oraz relatywnie krótkiego czasu, jaki upłynął od inauguracji, udało jej się zyskać spore uznanie mieszkańców. Wielu respondentów przyciąga również zlokalizowane w Łaźni studyjne kino, a także jej zasadnicza działalność - wystawy artystycznie, koncerty muzyki współczesnej oraz warsztaty

edukacyjne. O tych ostatnich wie ponad 70 procent badanych, jednak na udział zdecydowało się zaledwie niecałe 10 procent.

Spośród imprez organizowanych przez inne instytucje, najwięcej respondentów uczestniczyło w obchodach Dni Nowego Portu. Jest to odbywający się od 2013 roku festiwal dzielnicowy, urządzany siłami osób i organizacji współpracujących w ramach Paktu dla Nowego Portu[3].
Do najmniej rozpoznawanych przez respondentów inicjatyw kulturalnych należą natomiast różnego rodzaju współdziałania mieszkańców z artystami, wydarzenie „Od zmierzchu do świtu" i „Cud nad Martwą Wisłą" akcja wspólnego przygotowywania wniosku do budżetu obywatelskiego. Niski poziom świadomości badanych w tym zakresie może wynikać z jednorazowego charakteru wydarzeń lub, w przypadku imprez cyklicznych, nieznajomości ich oficjalnych tytułów (np. impreza „Od zmierzchu do świtu" jest prawdopodobnie szerzej znana pod potoczną nazwą „Noc Kupały w Nowym Porcie").

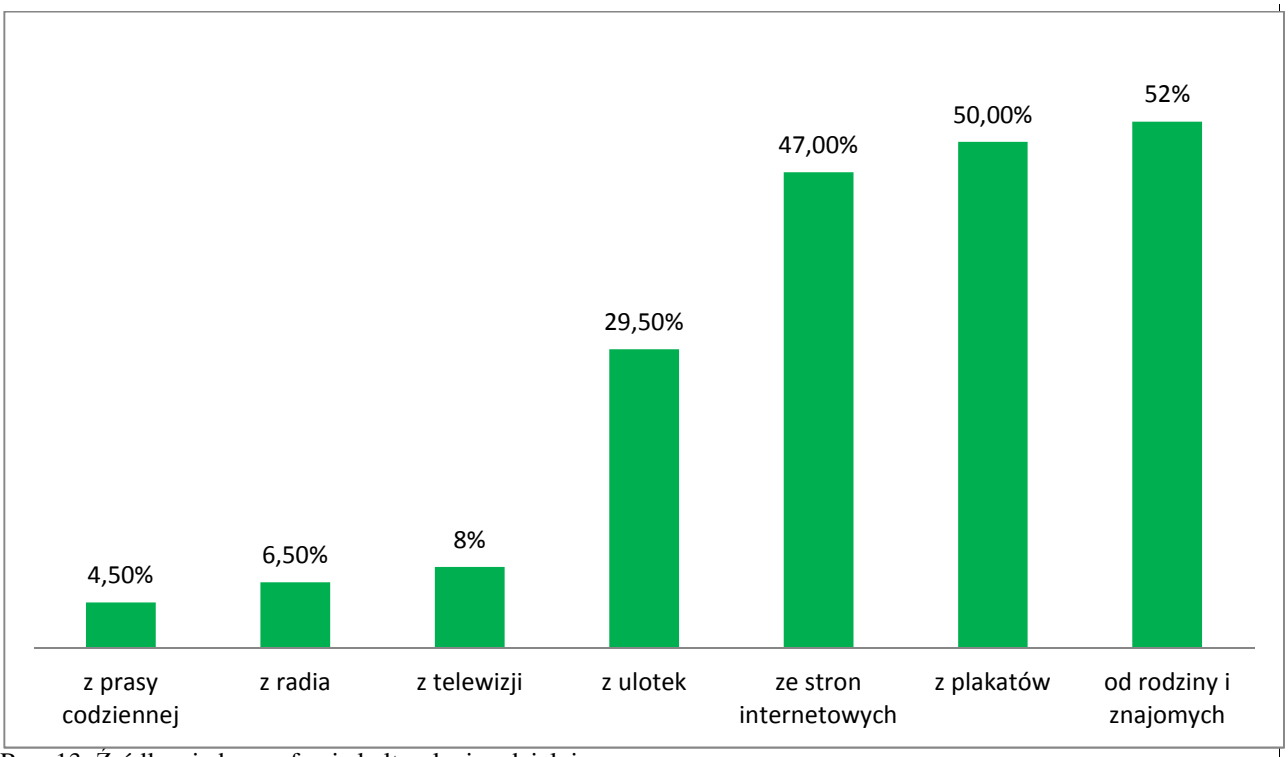

Ryc. 13. Źródła wiedzy o ofercie kulturalnej w dzielnicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Analiza źródeł informacji o ofercie kulturalnej w dzielnicy dowodzi, iż najbardziej skuteczna

3 Do konsorcjum należą, między innymi, Radna Miasta Gdańska Beata Dunajewska, Rada Dzielnicy Nowy Port, Stowarzyszenie Nowy Port Sztuki, Centrum Edukacji Artystycznej Łaźnia II, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta oraz kierownik Referatu Rewitalizacji UM Gdańsk.

jest tzw. poczta pantoflowa. Nieco ponad połowa badanych dowiaduje się o planowanych w dzielnicy wydarzeniach kulturalnych od rodziny i znajomych, podobną skuteczność mają plakaty oraz internet (ryc. 13). Co trzeci respondent wskazuje jako źródło informacji ulotki, natomiast relatywnie mało osób korzysta w tej dziedzinie z tradycyjnych kanałów informacyjnych, takich jak prasa codzienna, radio i telewizja.

Wyniki te różnicują się nieco, gdy weźmie się pod uwagę wiek badanych. Przykładowo, w grupie osób w wieku 60 lat i powyżej udział czerpiących informacje z telewizji wynosi 18,7 procent, a z internetu korzysta w tym celu 12,5 procent. Przewaga tzw. „nowych" mediów nad konwencjonalnymi występuje jednak w obu „młodszych" grupach respondentów. Jako ciekawostkę można potraktować fakt, że przekaz plakatów dociera w znacznej mierze do osób młodszych niż w wieku średnim czy dojrzałym. Wśród respondentów poniżej 30. roku życia odsetek wskazań plakatu jako źródła informacji wyniósł 73,3 procent, gdy w pozostałych kategoriach wiekowych wartość ta oscyluje wokół 48 procent. Być może rozbieżność ta jest związana z częstą praktyką umieszczania plakatów promujących wydarzenia kulturalne w modnych kawiarniach czy knajpach, gdzie przebywają głównie młodsi odbiorcy.

Nieznajomość oferty kulturalnej tylko częściowo tłumaczy niski poziom uczestnictwa w kulturze. Regularny i częsty udział w wydarzeniach typu przedstawienia, koncerty czy wystawy zadeklarowało tylko co szósty badany (ryc. 14).

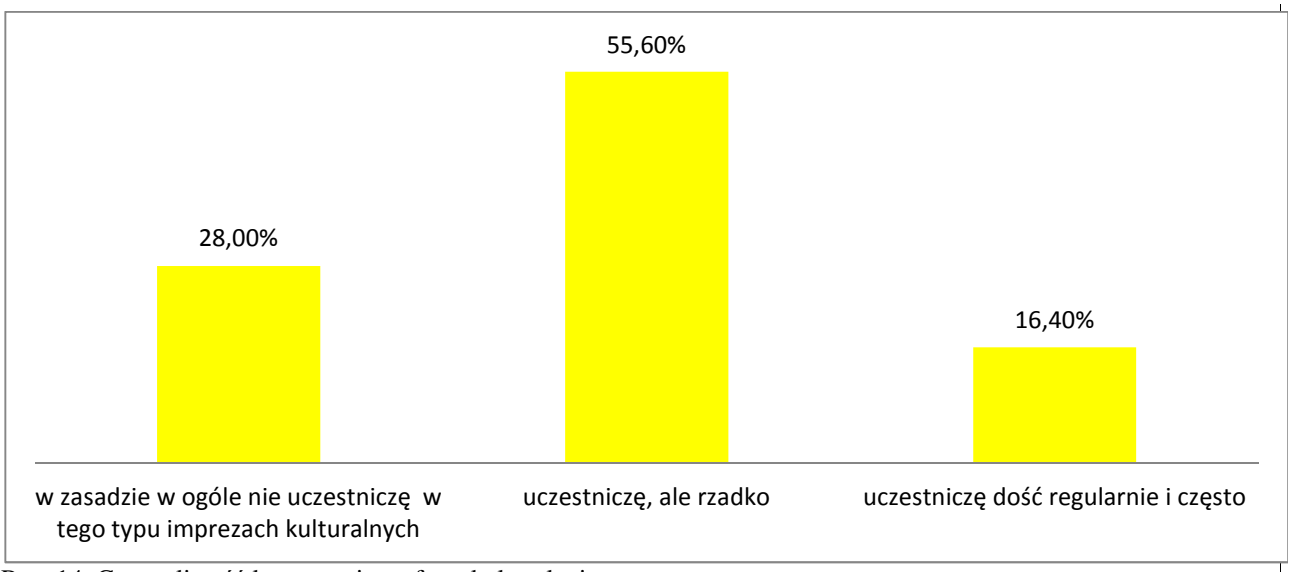

Ryc. 14. Częstotliwość korzystania z oferty kulturalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Najwięcej osób, bo trochę więcej niż połowa, twierdzi, że uczestniczą w takich imprezach rzadko. Natomiast jeśli chodzi o osoby w ogóle nie korzystające z oferty kulturalnej, to choć

w całej próbie jest ich niespełna 30 procent, ich udział znacząco wzrasta, przekraczając 40 procent, w grupie mężczyzn i osób starszych, a zwłaszcza respondentów z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym oraz emerytów i rencistów.

Zależność poziomu uczestnictwa w kulturze od poziomu wykształcenia i wysokości dochodów jest zatem wyraźna, choć niedostatecznie odzwierciedlona w odpowiedziach na kolejne pytanie, dotyczące barier w korzystaniu z oferty kulturalnej przez mieszkańców Nowego Portu. Połowa badanych za główną przyczynę nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych podała brak czasu związany z nadmiarem obowiązków zawodowych (ryc. 15).

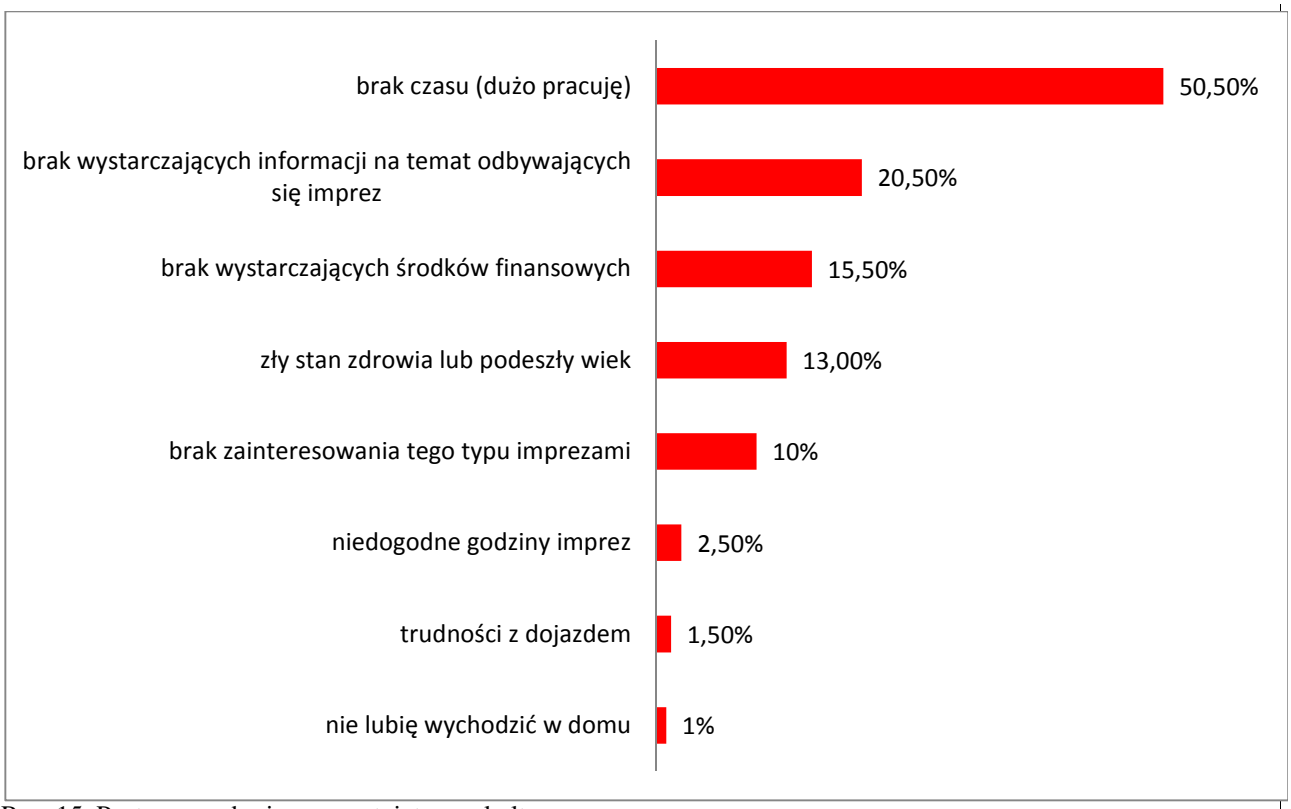

Ryc. 15. Postrzegane bariery uczestnictwa w kulturze

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W drugiej kolejności wymieniany był brak odpowiedniej informacji, a dopiero na trzecim miejscu znalazły się trudności finansowe. Czwarty powód łączy się z nadreprezentacją osób starszych w grupie respondentów nie będących aktywnymi odbiorcami kultury. Co dziesiąta osoba wyraziła brak zainteresowania imprezami tego typu. Najmniej wskazań miały kwestie logistyczne, dotyczące niedogodnego czasu lub miejsca odbywania się wydarzeń kulturalnych, a dwie przyznały wprost, że nie są zwolennikami spędzania czasu wolnego poza domem.

Wnioski

Mieszkańcy Nowego Portu są emocjonalnie związani z dzielnicą, zadowoleni z zamieszkiwania na jej terenie, wskazują wiele jej zalet i miejsc godnych pokazania przyjezdnym. Jednocześnie można jednak mówić o długiej liście niezaspokojonych potrzeb związanych z codziennym życiem w dzielnicy, na jakie wskazują mieszkańcy. Remonty i modernizacja budynków mieszkalnych, poprawa bezpieczeństwa, rozwój miejsc o charakterze rekreacyjnym – te priorytety uzyskały wiele wskazań wśród mieszkańców i sytuują się znacznie ponad rozwojem instytucji kultury, czy działaniami społeczno-integracyjnymi na rzecz mieszkańców. Nowoporcianie mają więc poczucie znaczącego niezaspokojenia potrzeb podstawowych związanych z ładem infrastrukturalnym i technicznym w dzielnicy. W tej sytuacji aspiracje kulturalne w oczywisty sposób schodzą na dalszy plan.

Badanych charakteryzuje dobra znajomość oferty kulturalnej przy względnie niskim poziomie uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. Ten stan rzeczy wynika – jak się wydaje – z dwóch istotnych przyczyn. Po pierwsze Nowy Port jest dzielnicą dość „starą", i niezbyt zamożną. Osoby ze starszych kategorii wieku cechuje (i Nowy Port nie jest tu wyjątkiem) niższy poziom aspiracji jeśli chodzi o uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, co łączy się także z pewną barierą statusową (osoby mniej zamożne rzadziej aspirują do udziału w wydarzeniach kulturalnych, nawet jeśli nie łączy się to z wydatkami finansowymi). Po drugie, Nowy Port leży dość blisko Śródmieścia i Wrzeszcza oraz jest z tymi dzielnicami dość dobrze skomunikowany. Może skutkować to tym, że grupy mieszkańców bardziej mobilne i zainteresowane udziałem w wydarzeniach kulturalnych właśnie w przestrzeni tamtych „silniejszych" dzielnic zaspokajają swoje potrzeby uczestnictwa w kulturze.

Jeśli chodzi o kanały informowania o wydarzeniach kulturalnych, należy podkreślić duże znaczenie Internetu (w tym mediów społecznościowych) oraz wplatania informacji w przestrzeń dzielnicy (billboardy, plakaty). Z pewnością badania potwierdzają pewien schyłek mediów tradycyjnych (prasa, radio, telewizja). Są one rzadko wskazywane przez badanych jako wiodące dla nich źródła informacji o wydarzeniach kulturalnych.

Warto podkreślić, że Internet nie jest główną formą pozyskiwania informacji wyłącznie dla

najmłodszych badanych, co w ostatnich latach często było powtarzającym się wnioskiem z licznych badań społecznych. Wśród mieszkańców Nowego Portu najmłodsi badani (poniżej 30. roku życia) są bowiem zorientowani w nieco większym stopniu na plakaty i ulotki jako skuteczną formę pozyskiwania tego typu informacji, zaś Internet jest szczególnie znaczącym źródłem informacji dla nieco starszej, „środkowej", grupy wiekowej. Jedynie najstarsi respondenci (powyżej 60. roku życia) są – i nie jest to zaskoczeniem – zorientowani na media tradycyjne.

Bibliografia

Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, 2015. http://www.laznia.pl/onas,6,misja.html (data pobrania: 25.11.2015)

Grabkowska M., 2012. Regeneration of the Post-socialist Inner City: Social Change and Bottom-up Transformations in Gdańsk. Pracownia, Gdańsk

Opis inwestycji, 2015. Strona internetowa firmy NEX-BUD Sp. z o.o. http://www.nex-bud.pl/zrealizowane/kamienice_magellana.html (data pobrania: 23.11.2015)

Otwarte Dane, 2015. Dane statystyczne udostępnione przez Urząd Miasta Gdańska na stronie http://serwer.gdansk.pl/otwarty-gdansk/liczba-osob-zameldowanych-na-pobyt-staly-i-pobyt-czasowy/ (data pobrania: 21.11.2015)

Program rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Gdańsku. Lokalny Program Rewitalizacji, 2004. Załącznik do Uchwały nr XXIII/689/04 Rady Miasta Gdańska z dnia 29 kwietnia 2004 roku, Gdańsk

Załęcki J., 2003. Przestrzeń społeczna Gdańska w świadomości jego mieszkańców. Studium socjologiczne. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk

Zał. 1. Kwestionariusz ankiety

Szanowni Państwo, Uniwersytet Gdański we współpracy z Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia w Gdańsku prowadzi badania ankietowe dotyczące różnych wydarzeń społecznych i kulturalnych, mających miejsce w dzielnicy Nowy Port. Zwracamy się do Pana/Pani z prośbą o udział w anonimowej ankiecie na ten temat. Prosimy o zaznaczenie kółkiem właściwej odpowiedzi lub wpisanie jej w miejscach wykropkowanych. Dziękujemy.	
1. Czy jest Pan(i) emocjonalnie związany(a) ze swoją dzielnicą? – tzn. czy może Pan(i) powiedzieć „Nowy Port to moja dzielnica”	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie
2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że mieszka Pan(i) w Nowym Porcie?	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie
3. Gdyby mógł Pan(i) wybrać jeszcze raz dzielnicę swojego zamieszkania, to czy wybrał(a)by Pan(i) Nowy Port?	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie
4. Czy mieszka Pan(i) na terenie Nowego Portu od urodzenia?	1. tak 2. nie
5. Jak długo mieszka Pan(i) w Nowym Porcie? (***proszę podać liczbę lat***)	……
6. Czy zna Pan(i) jakieś organizacje pozarządowe, społeczne działające na rzecz mieszkańców Nowego Portu? Jeśli tak to jakie? Proszę je wymienić:	…… ……
7. Czy na terenie Nowego Portu znajdują się miejsca, które uważa Pan(i) za wyjątkowe i warte pokazania przyjezdnym? Jeśli tak, to jakie? Proszę je wymienić:	
8. Jakie miejsca lub budynki w Nowym Porcie należy według Pana(i) otoczyć opieką, odremontować, przywrócić im dawny blask? Proszę je wymienić:	
9. Czy Pana(i) zdaniem do Nowego Portu powinni napływać nowi mieszkańcy?	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie
10. Czym Nowy Port może przyciągnąć nowych mieszkańców?	....
11. Czego Panu(i) najbardziej brakuje w dzielnicy lub co stanowi największą uciążliwość i problem w codziennym życiu w Nowym Porcie? Proszę podać konkretne przykłady …… ……	

12. Jakie działania i inwestycje powinny być Pana(i) zdaniem rozwijane w Nowym Porcie?
– proszę zakreślić maksymalnie trzy najważniejsze Pana(i) zdaniem odpowiedzi.

1. rozwój handlu i usług (sklepy, pawilony, punkty usług, mała gastronomia)
2. rozwój instytucji kulturalno-oświatowych (domy kultury, kluby, świetlice)
3. rozwój usług administracyjnych i finansowych (biura, urzędy, banki, usługi finansowe, itp.)
4. budowa nowych domów i mieszkań (nowe budownictwo)
5. budowa parkingów i zwiększenie liczby miejsc do parkowania
6. modernizacja i remonty już istniejących domów i kamienic
7. rozwój miejsc i usług o charakterze rekreacyjno-sportowym (skwery, miejsca spacerowe, trasy rowerowe, miejsca zabaw dla dzieci i młodzieży, itp.)
8. rozwój miejskiej sieci komunikacyjnej (większa liczba linii autobusowych/tramwajowych, częstsze kursowanie)
9. poprawa stanu jezdni i chodników
10. poprawa bezpieczeństwa mieszkańców (lepsze oświetlenie ulic, kamery, większa liczba patroli policji)
11. rozwój działań na rzecz mieszkańców (świetlice dla dzieci i młodzieży, oferta dla seniorów, festyny)
12. inne (jakie?)……

13. Jak według Pana(i) Nowy Port jest oceniany przez mieszkańców innych dzielnic Gdańska?	niedostatecznie	miernie	dostatecznie	dobrze	bardzo dobrze	celująco
	1	2	3	4	5	6

14. Jakie są Pana(i) zdaniem przyczyny tych opinii?

……

15. Czy Pan(i) zdaniem opinie mieszkańców innych dzielnic o Nowym Porcie są:	
	1 zdecydowanie prawdziwe 2 raczej prawdziwe 3 ani prawdziwe ani nieprawdziwie 4 raczej nieprawdziwie 5 zdecydowanie nieprawdziwie

Niżej zamieszczono listę wydarzeń lub miejsc, w których mieszkańcy Nowego Portu mogą skorzystać. Proszę określić czy Pan(i) korzystał(a) z ich oferty.

	nie słyszałem(am) o istnieniu tego wydarzenia/miejsca	słyszałem(am) o jego istnieniu, ale w ciągu ostatniego roku nie korzystałem z jego oferty	brałem udział w tym wydarzeniu/ korzystałem(am) z oferty tego miejsca przynajmniej raz w ciągu ostatniego roku
16. Kinoport	1	2	3
17. Biblioteka - wypożyczalnia, czytelnia	1	2	3
18. Biblioteka - odbywające się tam warsztaty, spotkania z podróżnikami	1	2	3
19. Łaźnia – wystawy sztuki	1	2	3
20. Łaźnia – warsztaty edukacyjne (min. szydełkowania, jogi, fotografii, animacji filmowej)	1	2	3
21. Łaźnia – koncerty muzyki współczesnej	1	2	3
22. Wydarzenie „Cud nad martwą Wisłą” organizowane przez CSW Łaźnia	1	2	3
23. Wydarzenie „Od zmierzchu do świtu” organizowane przez CSW Łaźnia	1	2	3

	nie słyszałem(am) o istnieniu tego wydarzenia/miejsca	słyszałem(am) o jego istnieniu, ale w ciągu ostatniego roku nie korzystałem z jego oferty	brałem udział w tym wydarzeniu/ korzystałem(am) z oferty tego miejsca przynajmniej raz w ciągu ostatniego roku
24. Dni Nowego Portu	1	2	3
25. Dni Latarni Morskiej	1	2	3
26. Dzień Sąsiada (spotkania z innymi mieszkańcami, festyn)	1	2	3
27. Współpraca mieszkańców z artystami plastykami	1	2	3
28. Przygotowywanie wniosku do budżetu obywatelskiego	1	2	3
29. Jakieś inne nie wymienione wydarzenie, w którym brał(a) Pan(i) udział w ciągu ostatniego roku– jeśli tak – proszę wpisać jakie to wydarzenie	……..		

30. W jaki sposób dowiaduje się Pan(i) najczęściej o różnych wydarzeniach czy imprezach odbywających się w Pana(i) dzielnicy? (***proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi***)
1. z telewizji
2. z prasy codziennej
3. z radia
4. ze stron internetowych
5. z plakatów
6. od rodziny i znajomych
7. z ulotek
8. z innych źródeł (*proszę wpisać z jakich*) .....

31. Czy generalnie uważa się Pan(i) za osobę często i regularnie uczestniczącą w imprezach kulturalnych typu: przedstawienia, koncerty, wystawy ?
1. w zasadzie w ogóle nie uczestniczę w tego typu imprezach kulturalnych
2. uczestniczę, ale rzadko
3. uczestniczę dość regularnie i często → ***proszę pominąć pyt. 32 i przejść do 33***

32. Dlaczego nie uczestniczy Pan(i) lub uczestniczy rzadko w tego typu imprezach kulturalnych? (***proszę wskazać maksymalnie 2 powody***)
1. brak czasu (dużo pracuję)
2. brak wystarczających środków finansowych
3. brak wystarczającej informacji na temat odbywających się imprez
4. brak zainteresowania tego typu imprezami
5. zły stan zdrowia lub podeszły wiek uniemożliwia mi udział w tego typu imprezach
6. nie lubię wychodzić z domu (wolę obejrzeć w telewizji lub posłuchać w radiu)
7. trudności z dojazdem (problemy związane z komunikacją miejską, trudny powrót z imprezy itp.)
8. niedogodne godziny imprez
9. inne powody .....

33. Proszę pomyśleć o tym jak organizatorzy różnych imprez czy wydarzeń kulturalnych informują o nich mieszkańców. Czy ma Pan(i) jakieś postulaty służące temu, by tego informacje o wydarzeniach, imprezach lepiej, skutecznie docierały do osób takich jak Pan(i)

……..……

……..……

34. Czy ma Pan(i) pomysł na jakieś działanie, akcję społeczną (warsztaty, zajęcia itd.), które warto by było zrealizować w Nowym Porcie?	1. tak, jakie? …… 2. nie (***proszę pominąć pyt. 35 i przejść do 36***)
35. Czy był(a)by Pan(i) skłonny(a) współtworzyć taką akcję?	1. tak

	2. nie 3. nie wiem
36. Co Pana(i) zdaniem mogliby zrobić mieszkańcy Nowego Portu, aby wspomóc odnowę, ożywienie (rewitalizację) własnej dzielnicy?	Proszę podać co najmniej jeden przykład. ....
Prosimy na koniec o kilka informacji o Panu(Pani) i osobach wspólnie zamieszkujących – dla celów statystycznych	
37. Płeć	1. kobieta 2. mężczyzna
38. Wiek	……..lat
39. Wykształcenie	1. podstawowe 2. gimnazjalne 3. zasadnicze zawodowe 4. średnie 5. policealne 6. wyższe
40. Ile osób w sumie łącznie z Panem(ią) zamieszkuje w tym lokalu - proszę wpisać liczbę osób (***jeżeli mieszka Pan(i) sam(a) proszę wpisać 1***)	……. osób/osoby
41. Jakie są wszystkie aktualne źródła Pana(i) utrzymania? (***można wybrać więcej niż 1 odpowiedź***)	1. dochód z pracy stałej 2. dochód z pracy dorywczej 3. zasiłek dla bezrobotnych 4. zasiłek wychowawczy, rodzinny itp. 5. zasiłki lub inne środki z opieki społecznej 6. z emerytury, renty 7. inne (jakie?)……

Bardzo dziękujemy za udział w ankiecie !